

ПОСИЛЕННЯ ПОЛІТИКИ ПРОТЕКЦІОНІЗМУ ПІСЛЯКРИЗОВОГО ПЕРІОДУ

Питання протекціонізму на сьогодні є дуже актуальним, адже кожна держава здійснюючи зовнішньоекономічну діяльність вдається до заходів протекціоністської політики.

Так, світова фінансова криза 2008-2009 рр., яку за словами відомого фінансиста Дж. Сороса називають найбільшою з часів Великої депресії, поставила перед національними економіками для вирішення дуже складні завдання. Правлячі верхівки кожної країни намагаються взяти термінових заходів для того, щоб стабілізувати сферу державних фінансів, стимулювати експорт, запобігти швидкому зростанню безробіття, виявити підтримку для банківського сектору тощо [6].

Тому під впливом різкого зростання соціального напруження та високого політичного тиску щодо захисту національних економік від кризових негараздів уряди багатьох країн суттєво підвищили використання протекціоністських заходів у різних сферах діяльності. Важливу роль у запобіганні зростанню протекціонізму відіграла система регулювання торгівлі СОТ, проте помітних зрушень у приборканні протекціонізму під час кризи так і не було досягнуто.

Порівнюючи політику міжнародної торгівлі в докризовий та після кризовий періоди, Краснікова Н.О. зазначає, що в до кризовий період розвинені країни активно підтримували створення правил світової торгівлі, які забезпечували плавний перехід до політики вільної торгівлі. А країни, що розвиваються не витримували такої конкуренції з ними. Зміни щодо подолання світової економічної кризи 20082009рр., які були спричинені діями урядів країн достеменно поміняли місцями прибічників та опонентів протекціонізму. Тепер, країни, що розвиваються, зацікавлені в зменшенні протекціоністських бар'єрів зі сторони розвинених країн[1].

Проте, з настанням фази виходу з кризи кількість торговельних обмежень суттєво не зменшується. Так, за даними незалежного міжнародного проекту GlobalTradeAlert (GTA), за період з середини 2008 р. (з початку світової фінансової кризи) станом на середину 2010 р. було зафіксовано 1339 протекціоністських заходів [2].

Наразі протекціонізм вважається агресивною політикою до інших країн, який провокує у відповідь агресивні заходи. На сьогодні найбільшими порушниками міжнародної торгівлі стали країни Великої двадцятки та держави-члени ЄС. По відношенні до України, найбільша частина відвертих протекціоністських заходів припадає на країни СНД: зі 167 лише Російською Федерацією запроваджено 70, Білоруссю – 19, Казахстаном – 17[3]. Щодо України, то кількість заходів післякризового протекціонізму сягнула 367. До основних лідерів кризового захисту в

Україні належать спецтехніка, основні хімічні речовини, основні метали, транспортне обладнання.

Однак на сьогодні наслідки світової економічної кризи 2008-2009 рр. виявилися більш суворими, ніж у передкризовий період. Основною причиною цього стало зниження споживчого попиту у всьому світі і, насамперед, у США та інших розвинених країнах. Так, обсяг світової торгівлі в 2009 році скоротився на 12%[4]. На скорочення обсягів торгівлі вплинули також підвищення державних мит, внутрішніх субсидій і застосування додаткових антидемпінгових заходів. Незважаючи на домовленості світових лідерів, досягнуті в ході антикризового саміту країн «Великої двадцятки», багато країн посилили свої дискримінаційні заходи, щодо захисту внутрішніх ринків і виробників[5].

Зокрема, у шостому звіті CEPR (Центр дослідження економічної політики) наведене співвідношення використання різних інструментів регулювання міжнародної торгівлі у 2009-2010 рр. (табл. 1).

Таблиця

Використання різних інструментів регулювання зовнішньої торгівлі у 2009-2010 рр.[2]

Заходи обмеження міжнародної торгівлі	Кількість заходів	Відсоткове співвідношення, %
торгівельні захисні заходи (антидемпінгові, компенсаційні та захисні)	153	49
експортні податки або обмеження	10	3
заборона імпорту	9	3
тарифні інструменти	31	10
вимоги про вміст місцевих компонентів	13	4
державні закупівлі	15	5
інші заходи по послугам	11	3
інвестиційні міри	22	7
нетарифні міри	9	3
експортні податки або обмеження	10	3
інші інструменти	31	10

Отже, поліпшення ситуації в світовій економіці не призвело до лібералізації зовнішньої торгівлі. А політика протекціонізму як здійснювалася, так і здійснюється всіма країнами світу. При цьому стає очевидно, що прямим короткостроковим ефектом світової економічної кризи стало зниження рівня відкритості економіки через зниження експортної квоти практично всіх держав світу, який досі тримається на високому рівні. Тому, враховуючи низьку конкурентоспроможність продукції різних країн, свідоме проведення країнами заходів дискримінації, спрямоване на захист національних економік, можна зробити висновок, що відмови від протекціонізму найближчим часом не буде. На нашу думку, такий «післякризовий протекціонізм» потребує певного вирішення, а це можна здійснити за рахунок посилення діяльності СОТ для покращення правил зовнішньої торгівлі між країнами, при цьому знижуючи кількість заходів дискримінаційного характеру для забезпечення подальшої більш тісної співпраці між країнами.

1. Краснікова Н.О. Вплив «кризового протекціонізму» на рівень

зовнішньоекономічної безпеки держав / Краснікова Н.О. [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org/krasnikova-no-vpliv-krizovogo-protetsionizmu-nariven-ovnishnoekonomichnoyi-bezpeki-derzhav>. 2. Офіційний сайт GlobalTradeAlert [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.globaltradealert.org>. 3. Офіційний сайт Держкомстату України [електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua. 4. Офіційний сайт Світової організації торгівлі [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.wto.org>. 5. Reporton G20 «Tradeandinvestmentmeasures» 8 March 2010 – 85p. 6. Корчун В.С. Економічний націоналізм – кінець лібералізації? / Корчун В. С. [електронний ресурс] – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/Portal/natural/nvnu/misnarod../Korchun.pdf.

Когут Н.Р.
студ. групи МЗДм-12
Науковий керівник – асист. О.І. Дорош

МОНІТОРИНГ РИЗИКІВ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ МИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підприємницька діяльність нерозривно пов'язана з невизначеністю, тобто неспроможністю підприємства спрогнозувати наслідки здійснення тієї чи іншої господарської операції із 100-відсотковою достовірністю. Невизначеність призводить до формування сукупного ризику підприємства, який в свою чергу складається із системи окремих видів ризиків. Це дає змогу сформулювати основні напрями управління ризиками фінансово-господарської діяльності підприємства з метою мінімізації їх негативного впливу.

Огляд літератури і власні дослідження дають можливість стверджувати, що серед економістів немає єдиної точки зору щодо сутності категорії «ризик». Це пояснюється багатоаспектністю даного явища, практично повним його ігноруванням у господарському законодавстві, недостатнім використанням у реальній економічній практиці й управлінській діяльності. Розгляньмо деякі з них. Можна розглянути ризик як подію, яка може відбутися або не відбутися, чи як ймовірність виникнення збитків або недоодержання прибутків порівняно з варіантом, що прогнозується. Кожний вид ризику, в свою чергу, доцільно детально розкласти на елементи, проаналізувати, змоделювати, урахувати, що дасть можливість певною мірою зменшити ступінь невизначеності та її руйнівні дії.

Ризик зовнішньоекономічної діяльності пов'язаний перш за все з поширенням глобалізації, що активізує зовнішньоекономічну діяльність підприємств. На сьогоднішній день розрізняють близько 150 видів ризиків зовнішньоекономічної діяльності [1, ст. 101-105].

Одним із основних видів ризику при здійсненні зовнішньоекономічних операцій є митний ризик. Проаналізувавши основні законодавчі та нормативні акти, а саме Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» та Митний Кодекс України, можна зробити висновок, що розрізняють такі основні митні ризики як ризики, пов'язані з укладенням зовнішньоекономічного договору, способом проведення грошових розрахунків за товари та послуги, перевезенням товару від продавця до